

Sygn. akt III AUa 1119/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Dorota Rzeźniowiecka

del. SSO Romuald Kompanowski

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 maja 2018 r. w Ł.

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 5 kwietnia 2017 r. sygn. akt V U 42/17

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 1119/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił J. B. umorzenia należności powstałych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne nieopłaconych przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

W odwołaniu z dnia 11 stycznia 2017 r. J. B. wniósł o zmianę decyzji przez wszczęcie postępowania w przedmiocie jego wniosku o umorzenie należności składkowych z dnia 14 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. nie ma podstaw do odmowy wszczęcia postępowania w przedmiocie umorzenia należności składkowych J. B. na podstawie ustawy abolicyjnej z dnia 9 listopada 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że (...) Oddział w O. odmówił J. B. wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku z dnia 14 listopada 2016 r. o umorzenie należności na podstawie ustawy z 9 listopada 2012 o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące działalność gospodarczą. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że istnieją ramy czasowe obowiązywania ustawy abolicyjnej, tj. 24 miesiące od wejścia w życie, czyli graniczną datą składania wniosków był dzień 15 stycznia 2015 r. Organ rentowy zauważył co prawda, że odwołujący miał wydaną decyzję o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności 14 listopada 2016

r., jednak ta decyzja w momencie, kiedy składał wniosek o zastosowanie wobec należności ustawy abolicyjnej, nie była jeszcze prawomocna. Między datą wydania decyzji a wyrokowania decyzja ta uprawomocniła się. Okoliczność tę przyznał również organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie.

Sąd Okręgowy zważył, iż w tej sytuacji nie ma przeszkód, aby zastosować art. 1 ust. 5 ustawy abolicyjnej, który stanowi, że jeżeli decyzje o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym lub decyzje o wysokości zadłużenia z tytułu składek o których mowa w ustępie 1, Zakład (...) wyda po dniu wejścia w życie tej ustawy, wniosek o umorzenie będzie można złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, chyba że termin określony w ustępie 4. jest dłuższy. Termin określony w ustępie 4. tj. termin 24 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, upłynął w dniu 15 stycznia 2015 r., jest więc oczywiste, że nie był to termin dłuższy dla złożenia wniosku o umorzenie należności, wobec wydania decyzji o podleganiu ubezpieczeniu obowiązkowo z tytułu prowadzenia działalności w niniejszej sprawie. Dlatego też Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że do wnioskodawcy należy zastosować przypadek wskazany w art. 1 ust. 5 ustawy i w tej sytuacji jest oczywiste, że nie upłynął jeszcze termin dla odwołującego się na złożenie wniosku o zastosowanie abolicji wobec części składek, części, która jest przewidziana do umarzania w tym trybie. Stanowisko organu rentowego, że decyzja nie była jeszcze prawomocna nie może być uznane za powód do odmowy wszczęcia postępowania, ponieważ już ewidentnie decyzja jest prawomocna, a ważne jest ocenianie stanu na moment wyrokowania. Z tego względu Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

W apelacji skierowanej przeciwko wyrokowi w całości Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. sformułował zarzut naruszenia art. 1c ust. 5 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy organowi ubezpieczeniowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelujący podkreślił, że wniosek o umorzenie należności został zgłoszony przez J. B. w dniu 14 listopada 2016 r., a termin do jego wniesienia upłynął w dniu 15 stycznia 2015 r. W dniu 14 listopada 2016 r. Zakład wydał decyzję stwierdzającą okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym, od której organ ubezpieczony wniósł odwołanie, jednak z przekroczeniem ustawowego terminu, toteż organ rentowy wniósł o jego odrzucenie. Po ujawnieniu się nowych okoliczności dotyczących zatrudnienia ubezpieczonego, organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i jednocześnie o zwieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia kwestii podlegania ubezpieczeniom z tytułu umowy o pracę przez (...) Oddział w L.. Sąd Okręgowy wniosek uwzględnił i postanowieniem z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie V U 39/17 postępowanie zawiesił. Zatem nie można mówić o zastosowaniu art. 1 ust. 5 ustawy abolicyjnej, gdyż przepis ten ustanawia 12 miesięczny termin do zgłoszenia wniosku od uprawomocnienia się decyzji o stwierdzeniu obowiązku składkowego.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się skuteczna.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych: 1/ która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8, 2/ innej niż wymieniona w pkt 1 - umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Z kolei art. 1 ust. 6 ustawy przewiduje, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez

dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 24 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy - art. 1 ust. 4 ustawy, tj. 24 miesiące od dnia 15 stycznia 2013 r.

J. B. złożył w ZUS wniosek o umorzenie należności w dniu 14 listopada 2016 r., toteż bezsprzecznie uchybił terminowi z art. 1 ust. 4 ustawy abolicyjnej i w tym aspekcie prawidłowa jest decyzja ZUS o odmowie wszczęcia postępowania z uwagi na upływ terminu.

Sąd Okręgowy zmienił jednak zaskarżoną decyzję o odmowie wszczęcia postępowania i nakazał wszcząć postępowanie o umorzenie należności, z uwagi na treść art. 1 ust. 5 ustawy abolicyjnej, który stanowi, że jeżeli decyzję o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym lub decyzję o wysokości zadłużenia z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, o których mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyda po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji, chyba że termin określony w ust. 4 jest dłuższy. Z załączonych akt sprawy sygn. V U 39/17 Sądu Okręgowego w Kaliszu wynika, iż taka decyzja wobec J. B. została wydana w dniu 14 listopada 2016 r., dotyczy ona podlegania ubezpieczeniom społecznym od 1 stycznia 2003 r. Decyzja ta nie jest prawomocna, gdyż ubezpieczony złożył od niej odwołanie i sprawa jest w toku (postępowanie pozostaje zawieszona postanowieniem z dnia 1 lutego 2017 r. na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c.).

Nie została zatem spełniona przesłanka „uprawomocnienia się” decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 5 ustawy, toteż nie można zasadnie twierdzić, że wniosek złożono w terminie i wymaga on rozpoznania. Termin z art. 1 ust. 5 ustawy abolicyjnej nie rozpoczął jeszcze biegu. Dopiero z chwilą uprawomocnienia się decyzji dotyczącej podlegania ubezpieczeniom otworzy się dla ubezpieczonego możliwość złożenia wniosku w terminie zakreślonym przywołaną normą. Analogiczną regulację zawiera art. 2 ust. 3 ustawy abolicyjnej w stosunku do spadkobierców lub osób trzecich, wobec których organ rentowy po wejściu w życie ustawy wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności w zakresie zobowiązań wobec ZUS.

Sumując, ponieważ wniosek J. B. z dnia 14 listopada 2016 r. jest wnioskiem spóźnionym na gruncie art. 1 ust. 4 ustawy abolicyjnej, a termin w tym przepisie określony jest terminem prawa materialnego o charakterze nieprzywracanym, jednocześnie wniosek ten jest przedwczesny na gruncie art. 1 ust. 5 tej ustawy - to nie jest zasadne rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego stwierdzające brak podstaw do odmowy wszczęcia postępowania w przedmiocie umorzenia należności składkowych J. B.. Podstawy takie zachodzą, ponieważ zarówno wniosek spóźniony, jak i przedwczesny skutkują odmową wszczęcia postępowania administracyjnego na podstawie art. 61a § 1 k.p.a.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł reformatoryjnie oddalając odwołanie od prawidłowej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - art. 386 § 1 k.p.c. Raz jeszcze podkreślenia wymaga, że ubezpieczony zachował prawo do złożenia wniosku o umorzenie należności w trybie ustawy abolicyjnej, gdy ziści się przesłanka z art. 1 ust. 5 tej ustawy, w postaci uprawomocnienia się decyzji z dnia 14 listopada 2016 r.